

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 215. Quid hìc notandum sit ad clariorem intelligentiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

2. Si id faciant, ut se servant indemnes; vel quia
 3. aliàs non lucrarentur; vel pretium augere debe-
 3. rent, & tunc non invenirent emptores. *Resella*
 3. v. *Emptio*. 3. Si aliàs non habeant, unde se
 3. vel suos alant,
 3. III. Si plures simul vel successivè plura furta
 3. parva alicui faciant, quæ simul sumpta graviter
 3. illi noceant, tunc, si alter de altero non sciat,
 3. nullus peccat graviter, v.g. si viatores ex vinea
 3. unam alteramve uvam rapiant & comedant;
 3. etsi hoc licere dicat *Covarruv. Valerius & Ripa*
 3. contra *Dianam* R. 20. Si autem singuli conspirent,
 3. singuli graviter peccant. Si denique de se mutuo
 3. sciant, nullus tamen alteri sit causa furti, probabi-
 3. lius est non esse mortale, ut docet *Lefs. Tann. & c.*
 3. contra *Suar. Vid. Bonac. loc. cit.*

A D D E N D A.

1005 Q. 215. Quid hæc notandum sit ad clariorem intel-
 ligentiam. R. Seqq. §. I. *Navar. Vasq. Sayr. Lefs. L. 2.*
c. 12. D. 8. Dicast. L. 2. T. 2. D. 9. N. 50. aliique fatentur,
 quòd retinere ultimam materiam levem cum aliis
 præcedentibus, si per illam compleatur materia
 gravis, sit mortale, attamen negant mortale esse
 eam surripere; quam sententiam *Amicus de Pecc.*
D. 23. N. 227. & Oviedo de Pec. Controv. 3. Num. 103.
 vocant probabilem & tutam, sed oppositum est
 tenendum cum communi, *Mol. d. 688. Lug. d. 16. n. 38.*
Sporer T. 5. c. 5. N. 37. Moya T. 6. D. 4. Q. 4. N. 8.
 I. Quia voluntas intendens retinere priores mate-
 rias, & adjiciens hæc, habet pro objecto
 totam illam materiam, quæ gravis est & graviter
 damnificativa Proximi. 2. Alioquin qui continuo
 erepta consumeret, nunquam peccaret mortaliter,
 quamvis

quàmvis successivè centies mille solidos eidem eriperet ; imò si non esset inde factus ditior, non teneretur sub mortali quicquam restituere, non ex re accepta, quia nullo modo extaret, nequè ex injusta, acceptione, quia nunquam peccasset mortaliter, hoc autem videtur absurdum, & oppositum dicitur P.2.N.244. 3. Explicari non poterit, cur peccetur mortaliter die festo omittendo multas parvas partes Misæ vel Horarum, aut ponendo multa parva opera servilia, item die Jejunii comedendo sæpius pauca, in his enim vel non est retentio, vel non facit ad rem ; & quàmvis homo vellet præcedentia non esse posita, si tamen ultimum addat, per quod completur materia gravis, hoc ipso peccat mortaliter, ergo & hic. *Si dicas*: ultima acceptio tantùm leviter concurrat ad materiam gravem addendo aliquid tantùm leve, ergo non magis est mortale, quàm priores acceptiones, quæ etiam sic concurrebant ad totam materiam gravem constituendam. R. N. *conseq.* Priores acceptiones non habebant pro objecto secuturas materias, ultima autem acceptio habet pro objecto omnes etiam priores materias, uti dictum est, hinc secunda acceptio est pejor quàm prima, & tertia quàm secunda, ac ita deinceps, quia volitio, v.g. secundi solidi habet pro objecto duos solidos, est enim volitio retinendi primum & habendi secundum, & ita de reliquis, *Ovied. num. 108. Merat. de Pec. D. 20. N. 4.*

§. 2. Adhuc peccat graviter, qui post levia furtiva, 1006 quæ non potest restituere, addit aliud leve, quo compleatur quantitas gravis, *Lugo num. 39. Sporer n. 39. Illsung T. 4. D. 3. N. 157. & alii contra Gran. & Less.* Ratio est, quia liberè complet & consentit in totum grave damnum Proximi ; & aliàs, inquit

inquit rectè *Dicast.* num. 55. Pauper vel Religiosus, qui successivè damna inferret, nunquam peccaret mortaliter, quia post singula quantumcunque multiplicata manet impotens ad restituendum: Si tamen haberet efficacem voluntatem restituendi priora saltem usque ad materiam levem, excusaretur à mortali, uti notant *Mol. Rebel. Sanch.* aliique cum *Lugo* à num. 40.

1007 §. 3. Si quis post semel completam materiam gravem advertenter adhuc eidem furetur aliquid leve, *Salas & Mol. D. 688. N. 2.* putant hoc ultimum furtum esse tantùm veniale aut tantùm aggravari prius mortale, quia non additur notabile damnum, sed illud jam causatum est, & tantùm leviter augeatur; quam sententiam *Bonac. de Restitut. D. 2. Q. 8. P. 2. N. 5.* dicit esse valde probabilem: è contrà probabiliùs docent *Lugo* à num. 43. *Dicast.* num. 59. *Amicus* n. 233. *Sporer* n. 39. *Ovied.* n. 114. toties esse mortale, quoties ulterius aliquid etiam leve tollitur, 1. Quia habet voluntatem saltem implicitam augendi prius damnum grave; neque posteriora habent se quasi seorsim ad priora, sed cum illis conflant unum damnum majus. 2. Quia toties complet voluntatem habendi materiam gravem, partim retinendo priorem, partim addendo novam. 3. Alioquin etiam dicam nunquam compleri primum mortale, sed semper inchoari materiam novi venialis aut saltem tantùm aggravari primum mortale, quantumcunque multum postea per repetitas vices addatur, quod videtur absurdum. Hinc *Dicast.* n. 60. à pari doceteum, qui in Horis per omissiones parvas pervenit ad materiam gravem, toties postea peccare mortaliter, quoties aliquid leve iterum omittit, si pergat habere volunt-

voluntatem iterum hoc parvum omittendi simul cum prioribus.

§. 4. Furta parva coalescunt, etiam si fiant ¹⁰⁰⁸ in diversis negotiis, ut si defraudes Titium, semel venditione, semel cambio, semel furando &c. Ita *Sanch.* in Dec. L. 7. c. 21. N. 16. contra *Rebel. Tan. Dian. P. 1. T. 6. R. 34.* Ratio est, quia ad rem non facit, quod sit hoc vel illud negotium, cum in omnibus causetur damnum ejusdem rationis.

§. 5. Si plures eidem furentur multa parva, ¹⁰⁰⁹ non quidem communi consilio, attamen ita, ut unus moveatur exemplo alterius, *Less. Salas, Tamb. Lugo* à n. 159. dicunt non peccari contra Justitiam, sed tantum contra Charitatem per scandalum, alioquin homo movens alium suo exemplo ad ludos noxios faceret huic injuriam ac teneretur restituere, quod nemo dicet: *Oviad. Contr. 2. à n. 96.* quamvis agnoscat hanc sententiam esse valde probabilem, tamen cum *Laym. Bona-Spei, Steph. & aliis* tenet oppositam, quia videtur esse contra Justitiam, quod sine justa causa ponam hoc, ex quo prævideo læsionem Juris alieni, implicitè enim censeor velle illam læsionem, implicitum autem & explicitum spectant ad eandem speciem malitiæ, uti habet communis regula ex *Cajet. Suar. & Sanch.* Deinde talis tacitè movet ad eam injuriam, qui autem movet ad damnificandum, facit injuriam & teneretur restituere, uti dicitur *P. 2. N. 21, ergo. Potest videri Dicast. de Pœn. D. 9. à num. 337,* ubi etiam hanc sententiam tuetur, estque conformior damnationi propositionis loco citato referendæ.

§. 6. Si plures furta levia committant, ¹⁰ non moventes se mutuo, sed tamen advertentes per omnia simul sumpta causari grave damnum alteri, *Suar.*

Suar. Vsq. Rebel. Fil. T. 31. N. 249. aliique multi apud *Lugo* n. 54. dicunt singulos peccare graviter, quia scienter concurrunt ad grave damnum & consentiunt in illud; è contrà *Sanch. Salas, Lefs. Tann. Ovied.* de Peccat. Controv. 3. N. 112. *Lugo* n. 55. *Sporer* num. 47. *Illung* n. 158. probabilius dicunt peccare tantum venialiter, quia singuli non sunt causa neque physica neque moralis damni ab aliis causati, sed tantum illius, quod inferunt, hoc autem est leve, ergo. Deinde si opposita sententia esset vera, quisquis alicui diviti furaretur minimum, credere deberet se peccare mortaliter, quia moraliter certus est alios eidem fecisse multas similes injurias; item qui post direptam vineam, unicam uvam furaretur, peccaret graviter, uti rectè argumentatur *Lugo* num. 56. Imò peccaret longè gravius, quàm omnes ceteri, qui totam vineam diripuerunt, inquit *Dicast.* de Just. L. 2. T. 2. D. 9. N. 79, jam enim in totum prius damnum censeretur influere ac reddere majus. *Nec obstat*, quòd sciam grave damnum causari, in quod partialiter influo, nam influo in illud ex se divisibile respectu singulorum, respectu quorum per accidens est, quòd sit grave, uti si milleni donent medium solidum Pauperi, singuli physice & moraliter donant quid leve, nec merentur apud Deum, nisi quantum responderet dationi medii solidi, licet per accidens ex omnibus simul sumptis fiat illi egeno magna eleemosyna. *Nec obstat iterum*, quòd ille peccet mortaliter, qui homini vulneribus aliorum læso addit vulnus, ex quo & aliis emoritur; item qui homini ferè ebrío dat haultum, quo plene inebriatur: *Nam* disparitas est, quòd hoc ultimum vulnus vel hic ultimus haustus non tantum augeat malum illatum, sed sit causa novi effectus gravis, nempe

nempe mortis vel ebrietatis, qui effectus indivisibilis est, nec causatus erat à prioribus, sed nunc causatur ab ultimo; tribuitur quidem etiam prioribus tanquam causis inadæquatis; attamen ultimo tribuitur totus secundum prudens iudicium; è contrà furtum meum leve tantum auget malum illatum, nec est causa novi effectus gravis, & damnum, quod causat, est divisibile, neque ulli prudentes mihi totum illud damnum attribuunt.

§. 7. Si inter ablationes leves parum temporis 1011
intercedat, v.g. tantum unus vel alter dies, quantitas, quæ simul ablata sufficit ad mortale, etiam sufficit, si ita successivè auferatur, quia quando parum temporis intercedit, censetur fieri eodem moraliter tempore: è contrà si ablationes per mensem vel per dimidium separentur, *Dian. P. 1. T. 6. R. 34.* putat non uniri, quod *Fil. n. 244.* dicit esse valde probabile, si priora expenderit, præsertim si à diversis & bonâ fide acceperit: *Sanct. num. 10.* & *Dicast. num. 58.* dicunt non uniri, si per annum separentur, additque *Sanchez* idem sensisse viros doctos à se consultos, sed alii cum *Rebell.* adhuc dicunt continuari, etiamsi quatuor annis separentur, quod videtur probabilius, manet enim damnum datum & obligatio restituendi, & quidquid accedit per vices, auget antiquum damnum & priorem obligationem: admittunt tamen omnes cum *Carden.* in 2. Crisi D. 23. N. 114. ad materiam gravem tum requiri amplius, v.g. duplo plus quam sufficeret, si simul auferretur: *Ellsung num. 155.* dicit, si interpolatio temporis sit valde magna, dimidio plus requiri: quod si mediocre tempus intercedat, v. g. unius mensis, aliquid plus requiretur, hinc

si materia gravis essent quatuor solidi simul ablati, si ita successivè auferantur, deberent minimum esse quatuor & medius.

1012 §. 8. Quò plures sunt damnificati, eò plus requiritur, quia damnum divisum in plures censetur minus, uti rectè *Sanch. Lefs. Rebel. & alii*; hinc *Mol. D. 689. & Diana* requirunt saltem duplum, & fatentur *Lugo num. 51. Dicast. n. 71. Rebel. & alii* aliquem faciliùs excusari à culpa gravi, si à pluribus per intervalla temporis ac in diversis negotiis abstulerit: putant tamen *Sanch. & Carden.* si eripiantur ab illis, qui unam Communitatem constituunt, ad materiam gravem semper sufficere unum aureum, sed probabile est, si Communitas sit magna & dives, quandoque posse extendi ulterius, dummodo non ultra duos ducatos, quamvis *Moya* in *Sel. T. 3. D. 3. Q. 3. c. 1. §. 2.* dicat furtum circa publica non esse mortale, nisi attingat quadraginta solidos, eò quòd quantitas minor non videatur graviter opponi bono communi & rectæ gubernationi Reipublicæ. Posse autem peccari mortaliter ita eripiendo parva, patet, quia aliàs Mercator in vendendo utens pondere, mensurâ vel ulnâ parum minore non peccaret graviter, cum tamen hoc *Deuteron. 25. & Proverb. 11.* dicatur esse abominatio apud Deum. Ratio autem est, quia sic inferatur grave damnum Communitati rationabiliter invitæ, læditur enim per aliquid grave, quod ipsa in suis membris patitur, uti si singula membra corporis leviter vulnerarentur, fieret toti corpori gravis injuria; imò singuli homines de ista Communitate sunt & debent esse graviter invitæ, ne hoc fiat, quia vergeret in gravissimum præjudicium Reipublicæ, in qua desineret omnis honesta industria, & fures otio dediti

se quotidie parvis alerent. *Accedit*, quod homo, qui talia minuta congesisset, nullo titulo ea haberet, ergo esset injustus possessor materiae gravis, ergo eam accipiendo etiam peccat graviter, secundum dicta n. 1005. Porro illi hic dicuntur constituere unam Communitatem, qui debent ferre simul aliqua onera, ita ut si unus eorum non ferret, reliqui deberent plus ferre, tum enim si unus eorum depauperaretur, onus recideret in alios, quibus ideo pejus esset.

§. 9. Si singuli, à quibus quis furatur parva, ¹⁰¹² non constituerent unam Communitatem, & furans non intendisset unam Summam magnam, probabile quidem est cum *Ess.* vix peccari graviter, licet simul sumpta essent multum, quia nullum grave damnum sentitur, neque singuli aut illi omnes, qui ad invicem nullam communionem habent, videntur posse esse graviter invitis; probabilius tamen est oppositum cum *Less.* *Illsung* num. 155. *Busenbaum* supra, ob Scripturas & rationes antè insinuat. *Nec obstat*, quod non videatur peccari graviter contra Justitiam commutativam, cum ad injuriam contra illam debeat uni determinatè fieri damnum grave, quod hic non est: *Nam* gratis dicitur ad læsionem Justitiæ commutativæ requiri, ut uni determinatè fiat damnum, cum possit etiam Communitas habere Jus strictum, aptum lædi: dici quidem posset peccari saltem graviter contra Justitiam legalem (ut cum aliis docet *Moya* à num. 3.) quæ obliget partem ad procurandum bonum totius, contra quod graviter agitur; ac etiam contra bonum universale societatis humanæ, si passim fierent ejusmodi furta parva: sed

difficultas est in hac responsione, quòd ex læsione solius Justitiæ legalis non sequatur obligatio restituendi, uti cum communi tenet *Lugo* D. I. N. 52. & *Platel*. P. 3. N. 718. Dicendum autem est deberi restitutionem, si à pluribus pauca auferantur, uti constabit ex dicendis P. 2. N. 244.

DUBIUM IV.

Quid in genere notandum sit de furtis domesticorum vel amicorum.

- 3014 **R** *Esp.* Licet verè furtum sit, si uxor, liberi, amici, servi, patri-familias invito quid auferant, plerumque tamen major quantitas requiritur, ut sit mortale, cum plerumque hic Dominus, aut non rationabiliter invitus, aut saltem minus invitus sit, ut ab his, quam ab aliis auferatur. Vel etsi valde invitus sit, sæpe tamen id fiat, non tam ratione rei acceptæ, quam modi accipiendi clam, aut ratione finis, propter quem accipitur, v.g. ad ludendum, ad potandum, &c. Vide *Cajetan.* v. *Furtum.* *Less.* Lib. 2. Cap. 12. num. 76. Unde resolves:
- I. Uxor graviter peccat, si notabilem Summam accipiat invito marito, etiam ex dote, vel bonis communibus; quia licet media pars ad eam spectet, maritus tamen habet usum-fructum illius partis, ideòque tenetur ad restitutionem. *Trul.* L. 7. c. 5. D. 8. N. 7. &c.
- II. Similiter peccat graviter maritus contra Justitiam, cum obligatione restituendi, si aliquid notabile uxori surripiat absque ejus consensu, ex bonis ipsis paraphernalibus, vel ex aliis propriis, si quidem libera eorum administratio ipsimet uxori competat, quia